

Верховний
Суд

«Новації в оподаткуванні під час воєнного стану»

Наталія Блажівська

Суддя Верховного Суду, д.ю.н.

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб.

Указом Президента України від 14 березня 2022 року № 133/2022 строк дії воєнного стану в Україні продовжено з 05 години 30 хвилин 26 березня 2022 року строком на 30 діб.

21 квітня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про затвердження Указу Президента «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні». Указом Президента продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 квітня 2022 року строком на 30 діб, тобто до 25 травня 2022 року.

Зміни, прийняті на період дії правового режиму воєнного стану, надзвичайного стану внесені до Податкового кодексу України Законами № 2118-IX від 03.03.2022, № 2120-IX від 15.03.2022, № 2139-IX від 15.03.2022, № 2142-IX від 24.03.2022, № 2173-IX від 01.04.2022, № 2192-IX від 14.04.2022.

Зміни стосуються :

- мораторію на проведення податкових перевірок;
- зупинення перебігу строків, визначених податковим законодавством;
- відповідальності за порушення податкового законодавства;
- імпорту товарів;

- пільг з єдиного податку, плати за землю, єдиного соціального внеску, екологічного податку;
- оподаткування осіб, що перебувають на спрощеній системі оподаткування;
- плати за землю та мінімального податкового зобов'язання;
- податку на додану вартість;
- акцизного податку;
- інші.

СТРОКИ

- для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи

(сплати податкових зобов'язань; оскарження податкових повідомлень-рішень; розгляду скарг платників податків; подання заяви про повернення надміру сплачених податків; подання податкової звітності тощо);

- надання електронних сервісів та приймання електронних документів від платників податків здійснюються у робочі дні з 8 години до 18 години;

-зупиняється перебіг строків, визначених для надсилання повідомлення про відкриття або закриття рахунка платника;

-припиняється перебіг строків, встановлених для взяття на облік у контролюючих органах юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та передачі даних про взяття на облік таких платників податків у контролюючих органах до ЄРПОУ.

ПЕРЕВІРКИ

Встановлено мораторій на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану та протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану.

Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються, крім:

1. камеральних перевірок декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування;
2. камеральних перевірок податкових декларацій платників єдиного податку четвертої групи;
3. фактичних перевірок.

Акт за результатами проведення камеральних перевірок направляється шляхом надіслання документа до електронного кабінету платника податків з одночасним надісланням на електронну адресу (адреси) платника податків інформації. Перебіг строків подання та розгляду заперечень, додаткових документів та пояснень, прийняття, надсилання та оскарження податкового повідомлення-рішення зупиняється.

ФАКТИЧНА ПЕРЕВІРКА

щодо встановлених державою фіксованих цін, граничних цін та граничних рівнів торговельної надбавки (націнки)

Податкові органи на період військового стану здійснюють контроль за дотриманням платниками податків вимог законодавства щодо встановлених державою фіксованих цін, граничних цін та граничних рівнів торговельної надбавки (націнки) шляхом проведення фактичних перевірок.

Підстави:

- отримання від державних органів або органів місцевого самоврядування інформації, що свідчить про можливі порушення платником податків законодавства про ціни і ціноутворення;
- отримання письмового звернення покупця (споживача), оформленого відповідно до закону, про порушення платником податків установленого порядку формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

ВТРАТА ДОКУМЕНТІВ

У разі втрати та/або неможливості вивезення первинних документів платник податків/податковий агент подає до контролюючого органу в довільній формі повідомлення про неможливість вивезення первинних документів, в якому зазначаються: обставини, що призвели до втрати та/або неможливості вивезення первинних документів, податкові (звітні) періоди, а також загальний перелік первинних документів (за можливості – із зазначенням реквізитів).

Дані та показники податкової звітності не можуть бути піддані сумніву лише на підставі відсутності первинних документів.

Після подання до контролюючого органу повідомлення про неможливість вивезення первинних документів запроваджується мораторій на проведення документальних перевірок щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів.

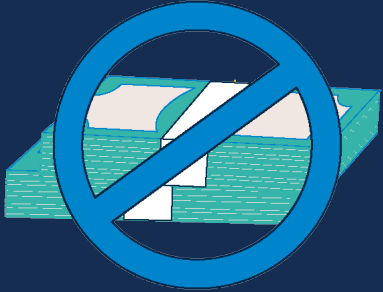
Якщо після подання повідомлення платнику податків/податковому агенту стане відомо про втрату таких документів, такий платник податків/податковий агент зобов'язаний подати до контролюючого органу повідомлення про втрату первинних документів із зазначенням обставин такої втрати.

Платники податків/податкові агенти, які подали повідомлення про втрату первинних документів, не підлягають перевірці контролюючим органом щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів, у тому числі після завершення дії воєнного стану.

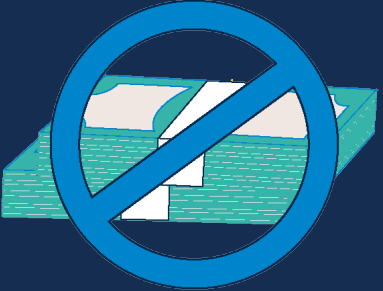
Обов'язок доведення відсутності підстав для застосування цих положень покладається на контролюючий орган.

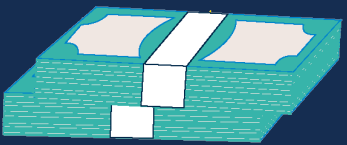
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

У випадку відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, зокрема щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, подання звітності, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Платники податків, які у зв'язку з наслідками їх безпосередньої участі у воєнних діях не дотрималися цих термінів виконання податкових обов'язків, звільняються від відповідальності за невиконання податкових обов'язків, за умови виконання таких обов'язків протягом одного місяця з дня закінчення дії наслідків, які унеможливили виконання таких обов'язків.

У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення камеральних або фактичних перевірок до платників податків застосовується відповідальність згідно з ПК України.

ПЕНЯ

- за порушення норм ПК України не нараховується, а нарахована пеня підлягає анулюванню у разі вчинення діяння (дії або бездіяльності) особою внаслідок введення воєнного, надзвичайного стану.

- за порушення норм щодо сплати та нарахування єдиного соціального внеску не нараховується, а нарахована підлягає списанню.

ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ (ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК ТА ОРЕНДНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ)

- з 1 березня 2022 року по 31 грудня того року, який буде наступним за роком, у якому буде скасовано воєнний стан, не нараховується та не здійснюється плата за землю за земельні ділянки (земельні частки (паї), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, а також за земельні ділянки (земельні частки (паї), визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди;

- за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки, не нараховується та не сплачується загальне мінімальне податкове зобов'язання за такі земельні ділянки.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПОДАТОК

Тимчасово, з 1 січня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, не нараховується та не сплачується екологічний податок платниками цього податку, зареєстрованими (взятими на облік) за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації.

ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ВІДМІННЕ ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

За період з 1 березня 2022 року по 31 грудня 2022 року не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти житлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають у власності юридичних та фізичних осіб, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та за об'єкти житлової нерухомості, що стала непридатною для проживання у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК

- З 1 березня 2022 до припинення або скасування воєнного стану в Україні та протягом 12 місяців після припинення або скасування воєнного стану приватні підприємці незалежно від системи оподаткування мають право не нараховувати та не сплачувати ЄСВ за себе. Це також стосується і осіб, що проводять незалежну професійну діяльність і членів фермерських господарств.

У розрахунку ЄСВ до відповідної податкової декларації за періоди звільнення дані не заповнюються.

- можуть не нараховувати ЄСВ на заробітню плату мобілізованих працівників: ФОПи другої та третьої групи єдиного податку та підприємства третьої групи єдиного податку.

Якщо зазначені платники єдиного податку приймуть рішення про несплату ЄСВ за мобілізованих працівників, суми ЄСВ сплатить держава.

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ

З 1 квітня 2022 року до припинення воєнного стану запроваджено єдиний податок третьої групи у розмірі 2% доходу для фізичних/ юридичних осіб.

До таких осіб не застосовується обмеження щодо обсягу доходу та кількості осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах.

Такі платники:

- використовують спрощену систему з місяця, наступного за місяцем подання заяви;
- податковий (звітний) період для платників єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, дорівнює календарному місяцю.;
- здійснюють оплату щомісячно, до 10 числа місяця, наступного за звітним;
- звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з ПДВ з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, та при ввезенні товарів на митну територію України;
- реєстрація платником податку на додану вартість є призупиненою.

ПЛАТНИКАМИ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ТРЕТЬОЇ ГРУПИ, ЩО СПЛАЧУЮТЬ 2 % ВІД ДОХОДУ НЕ МОЖУТЬ БУТИ

1) суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють:

-обмін іноземної валюти;

-виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів, імпорту автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів та роздрібною торгівлі підакцизними товарами;

-видобуток, реалізацію корисних копалин (крім видобування підземних та поверхневих вод підприємствами, які надають послуги централізованого водопостачання та водовідведення);

2) страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів;

3) представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку;

4) фізичні та юридичні особи - нерезиденти.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

До припинення воєнного стану до витрат для цілей обрахунку податку на прибуток відносяться у повному розмірі (без 4%-го обмеження за пп.140.5.9 ПК України) безкоштовно передані товари/послуги (касок, бронежилетів, виготовлених відповідно до військових стандартів), технічних засобів спостереження, лікарських засобів та медичних виробів, засобів особистої гігієни, продуктів харчування, предметів речового забезпечення, а також інших товарів, виконаних робіт, наданих послуг за Переліком, визначеним КМУ на користь ЗСУ, інших організацій у сфері оборони; ДСНС; закладів охорони здоров'я, а також кошти, у т.ч., перераховані на спецрахунки НБУ.

Законом № 2173-IX від 01.04.2022 цей перелік доповнено гуманітарною допомогою.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

- постачання та імпорт пального є об'єктом 7% ПДВ. Відповідне від'ємне значення може бути використано лише у зменшення податковою зобов'язання;

- право на визнання податкового кредиту з ПДВ на: 1) операції з передачі товарів/ послуг на користь ЗСУ, інших організацій у сфері оборони; ДСНС; закладів охорони здоров'я; 2) знищені (втрачені) товари через обставини непереробної сили; 3) товари, передані в державну/ комунальну власність та на користь інших осіб для потреб забезпечення оборони;
- платники ПДВ можуть визнати податковий кредит на підставі первинних документів за умови реєстрації податкової накладної протягом 6 місяців після завершення воєнного стану та уточнення відповідного податкового кредиту;
- зупинено дію пунктів 200.10-200.12 статті 200 ПК України, крім узгодження контролюючим органом заявленої суми бюджетного відшкодування за результатами камеральної перевірки.

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК

- на період дії воєнного стану для таких товарів як бензин, дизельне паливо, інші нафтопродукти та скраплений газ акцизний податок становить 0%;
- переміщення пального транспортними засобами дозволено без реєстрації акцизної накладної продовжується автоматично;
- безкоштовна передача товарів на користь ЗСУ та інших організацій у сфері оборони не вважаються операціями з реалізації;
- звільняється від оподаткування акцизним податком операції з ввезення на митну територію України та реалізації на митній території України броньованих автомобілів, що класифікуються за кодами 8702 10 19 90, 8702 90 11 00, 8703 згідно з УКТ ЗЕД, кінцевим отримувачем яких відповідно до сертифіката кінцевого споживача або згідно з умовами договору визначено правоохоронні органи, МОУ, ЗСУ та інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад

ІМПОРТ

з 1 квітня 2022 року на період дії воєнного стану на території України звільняються від оподаткування

- податком на додану вартість операції з ввезення товарів на митну територію України у митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи, крім фізичних та юридичних осіб, які обрали ставку єдиного податку 3 відсотки доходу;
- податком на додану вартість, акцизним податком операції з ввезення фізичними особами на митну територію України автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів у митному режимі імпорту.

Ці положення не застосовуються щодо товарів, які мають походження з держави-окупанта або держави-агресора щодо України, або що ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із законом.

- звільнено від мита імпорт товарів оборонного призначення;
- не утримується ПДФО і військовий збір з благодійної допомоги на користь постраждалих внаслідок збройної агресії в період ВС;
- на період дії воєнного, надзвичайного стану платники податків мають право подавати до контролюючого органу податкову декларацію та інші документи в паперовій формі.

ВСЕ БУДЕ

УКРАЇНА